

"jos Lousi tulee tänä iltana teetä juomaan seurusteluhuoneeseen. Kenties se sinua virkistää."

Kieltänyin sanoen, että jos mestari tahtoo tavata minua niin voi sen tehdä minun omissa huoneessani, johon hän suostui.

Olin hermostunut koko illan. En voinut unhottaa noita kauheita sanoja: huumaavaa ainetta, myrkyä. Ne kaikuivat korvissani alati ja täyttivät tunteeni. Sydämeni pamppaili rajusti, käteni vapisi, tarjotukseni kuppia lasia ja lautasia noille rikkaille ja hienoille keimailijoille, jotka nauttivat meidän palvelijataraukkain kurjuudesta ja, jotka iloitsevat meidän kärsimyksistä ja meidän tuskankynnelistä makeimmat juomansa valmistavat.

Tuntui kuin tämä ilta olisi loppumaton ja vieraita tuntui olevan enempi kuin koskaan ennen, vaan vihdoin kuitenkin kului ilta ja ruokavieraat loppui ja me palkkaorjattaret pääsimme rauhaan joksikin tunniksi.

Minun huoneeseeni ja aloin odotella, josko minun nuori isäntäni tulee minua tapaamaan. Kauan ei tarvinnut odottaakaan ennenkuin kuulin ovelteni kolkuksen ja kun menin ovelle niin tosiaankin se oli isäntä. Olin halunnut sylkeä hänen kasvoilleen vastaukseksi hänen ystävälliseen tervehdykseensä, jos vaan olisin uskaltanut. Tarjosin hänelle istuimen, jonka hän kiittäen otti vastaan. Monta minuuttia emme kerinneet istua ennenkuin hän sanoi, että "tänä iltana tuo emännöitsijä teen tänne sinun huoneeseesi, kun et tahtonut tulla seurusteluhuoneeseen?"

"Emännöitsijä tuo teen tänne?" ihmettelin minä, "sehän olisi suuri häpeä, jos me häntä vanhaa naista vaivaisimme, voimhan sen hakea itsekin," sanoin.

"Niinkö? No kuinka itse tahdot. Minun täytyy kuitenkin käydä hänelle sanomassa, ettei tarvitse vaivata itseään", sanoi hän välinpitämättömästi. Ja niin sitä lähdettiin, minä teetä noutamaan ja hän sitä emännöitsijalle ilmoittamaan. Kun tulin takasin, oli nuori herra ja emännöitsijä käytävällä vastassa. Vanha nainen antoi minulle vihaisen silmäyksen ja sanoi: "Mikset antanut minun tuoda teetä? Onhan aivan epäkohteliasta, että jättää ystävänsä odottamaan ja itse mennä keittiöön".

"Niin on", sanoin, "mutta on myöskin epäkohteliasta että emäntä palvelee palvelijansa" ja lähdin kohti huonettani.

Isäntä tarjoutui kantamaan tarjontaa, vaan minä sanoin jaksavani kantaa sen itsekin. Lähtiesämme antoi vanha tati minulle äänettömän varoituksen. Ymmärsin hänen sanovan, että tyttöparka, ole varuillasi. Saavuttamme huoneeseen, laskin tarjottimen pöydälle ja istuin vastapäätä herraa. Otin oman kupin käteeni enkä sitä laskenut, ennenkuin olin sen tyhjentänyt. Isäntä yritti kiinnittää minun huomiotani kaikkiin pikkuseikkoihin, ja ihmetteli, että kuinka kuumaa tämä tee on. Oli kohta puoli tuntia kulunut siitä kun olin teen noutanut ja hän yhä ihmetteli, että kai taikavoima pitää tätä kuumana. Mutta se ei nyt auttanut, sillä minä myös pidin huolen, että hän ainakin erehtyi oikeessaan. Juotamme ja hetken vielä tarinoituamme, huomautin hänelle, että kello lähestyy kymmentä ja hän surkutellen ajan vähyyttä poistui.

Seuraava päivä kului entiseen tapaan. Minä lupasin taas juoda teetä hänen kanssaan, vaan ainoastaan omissa huoneessani. Nyt päätin hänen antaa tyhjentää myrkkynsä ja sanoa hänelle päin kasvoja kunniansa

ja sitten heittää työpaikkani. Ilta tuli ja sen mukana minun isäntäni minua tapaamaan. Minä hain teetä, kuten edellisnäkin iltana. Laitoin teen pöydälle ja sitten kun oli kaikki kunnossa, menin laskemaan lasin kiinni ja hetken vielä katsoin lasista ulos, vaan sivusilmällä en kuitenkaan ollut huomauttamatta hänen kiirettä kätensä liikettä yli kuppini. Ajattelin että on sattunut kaksi pahaa yhteen. Kun tulin jälleen pöydän luo, niin maiseteli isäntä lusikalla teetä ja sanoi, että sinä olet ihmeen hyvä teen tekijä, en ole milloinkaan juonut niin hyvää teetä kuin sinun tekemäsi. Hän tarjosi sokeria ja käski maistaa, miten hyvä se todella on. Sanoin, että tämä on nyt vielä liian kuumaa juoda. Nythän oli minun vuoroni jäähdyttää, eilen illalla oli hänen.

"Ei se ole niinkään kuumaa, kun vaan juo ja mukavampaa se on lämmin kuin kylmä", puheleli hän, tarjoten leivoksia.

Minun onneksi rupesi puhelin soimaan, joka oli hänen ovi-pielessään käytävällä, vaan hän ei ollut kuulevinaan tuota voimakasta päristystä ennenkuin minä siitä hänelle huomautin, että joku tahtoo mestarin kanssa puhella.

"Joo," vastasi hän, "vaan juodaan nyt tämä tee ensiksi."

"Ei, ei," sanoin, "Kenties on jollakin hyvin tärkeää asiaa. Onhan meillä vielä paljon aikaa", ja nousin ja menin ovea kohti, johdattaakseni häntä puhelimelle. Ja hän suureksi ilokseni meni ja minä painoin oven kiinni hänen jälkeensä. Hän puhui kiireesti, karjuen, ikänkuin vihassa. Kiireesti tein myös minäkin tehtäväni. Siirsin oman kuppini hänelle ja otin itse hänen kuppinsa. Kun hän tuli takaisin, niin istuin rauhallisena ja maistelin teetä, kuten hän äsken ja sanoin, että kyllä tämä onkin hyvää.

"Joo," sanoi hän, "kenties se on jo jäähtynyt," samalla tarjoten leivoksia. En tahtonut nyt syödä. Sanoin että tämä tee virkistää. Ja niin se juotiin. Mutta mitä ollakaan. Hetken jälkeen sanoi mestari, että hän voi pahoin ja että hänen pitää käydä omissa huoneessaan.

"Tulen heti takaisin," lausui hän, "ethän vain suutu".

"Ei, mitä minä siitä", sanoin. Ja hän nousi ja kuin unessa eli kuin päihtynyt horjuen hän hapiili kauan ennenkuin löysi oven lukon, ja hän veti oven voimakkaasti kiinni jälkeensä. Monenlaiset ajatukset risteilivät mielessäni hänen mentyään. Entä jos tuo olisi sentään sisältänyt tappavaa myrkyä ja nyt olisin murhaja. Mutta murhanhan hänkin olisi tehnyt, vaan ei sinikaan minun henkeni olisi niin kallis kuin hänen. Hänhän on rikas, ylpeä, sivistynyt, Edmontonin komeimman ja hienoimman hotellin omistaja ja minä köyhä sivistymätön palvelustytö. Tällaiset ajatukset risteilivät aivoissani, kunnes havahduin, kun ovelteni kolkuettiin. Minun hermostuneena avaamaan ja ihmekseni huomasin että se oli vanha emännöitsijä, joka minulle kolkutti. Pyysin häntä sisälle, vaan hän hiljaa kuiskasi:

"En tahdo tulla sisälle. Olen vain tullut katsomaan, että et ole missään vaarassa. Minä en saanut ennen rauhaa enkä unta. Missä on mestari?"

Viittasin mestarin ovea ja pyysin sisälle, että saan kertoa jotain. Hän tulikin ja minä kerroin kaikki mitä oli tapahtunut ja sanoin, että hän lupasi tulla takasin, vaan hän ei ole tullut. Vanha tati iloitsi onnestani ja sanoi, että ei nuori herra ole

vielä oikein hyvin oppinut, vaikka käypi se viisaskin vipuun joskus. Hän neuvoi, että otta nyt kun herra nukkuu se pullo häneltä ja pane toinen sijalle vedellä täytetty ja minä tein kuten hän käski.

Seuraavana aamuna kolkutin hänen ovelle ja hän vihaisesti karjasi, että kuka se on. En puhunut mitään, vaan menin kiireesti alas. En muuta tahtonutkaan tietää, kuin että jos hän on herännyt. Hän ei tullut aamiaiselle, ei edes soittamaankaan, vaan täytyi emännöitsijän soittaa. Jokainen arveli, että isäntä on sairas. Joutui päivällinen, vaan herraa ei näkynyt ja vanha tati taas soitti kuten aamullakin. Hän sanoi minulle, ennenkuin aloimme ruokia kantamaan, että "nuori herra tahtoo päivällensä ylös ja kun on kiirein aika ohii, niin Lousi on hyvä ja vie sen hänelle". Ja niin teinkin. Otin tarjottimelle emännöitsijän määräämät huoat ja menin ylös. Kolkutin hiljaa hänen ovelleensa ja hän äreästi sanoi: "astu sisään". Avasin oven ja tervehdin kuten ennenkin, vaan hän vaan välinpitämättömästi nyökkäytti päättään vastaukseksi. Asetin ruuat hänen eteensä ja kysyin, jos hän tarvitsee muuta, vaan voinko poistua. Hän tarjosi tuolin ja sanoi, että "nythän pian suletaan ruokailuhuone, kyllä ne tulevat toimeen ilman sinuakin. Istu ja puhele hetken kanssani." Istuin ja odotin mitä hänellä on sanomista. Seurasi hetken hiljaisuus. Kumpikaan ei ollut halukkaita alkamaan puhetta. Vihdoin minä sanoin, että "minä odotin mestaria eilen illalla hyvin kauan, ettekä tulleet. Miksi peritte minut", lisäsin niin miutelevasti kuin voin.

Hän ei heti vastannut. Sitten hän sanoi, tuoden tuolinsa aivan minun eteeni:

"Rakas pikku Lousi, anna anteeksi. En tarkoittanut sillä mitään pahaa."

"Millä et tarkoittanut mitään pahaa?" sanoin niin ivallisesti kuin osasin, siirtyen edemmäksi hänestä. Hän otti pullon taskustaan ja sanoi: "Tällä pullolla, Lousi. Vihaatko minua?"

"En vihaa, säälän vaan", sanoin nauraen.

"Miksi säälit?" kysyi hän uteliaana.

"Mikset sinä kaasit sitä myrkyä minun kuppiini?" kysyin minä puolestani.

"Lousi, en tarkoittanut mitään pahaa. Anna anteeksi", jatkoi hän.

"No mitä sitten tarkoittit?" kysyin yhä kiivastuen.

"Olisin tahtonut laittaa vaan yhden hauskan hetken itselleni", sanoi hän hiljaa, luoden katseensa lattiaan. En voinut enää hillitä kiukkuani, vaikka olinkin isännän edessä. Hyppäsin seisolteni ja jalkaa polkien pauhasin: "sinä roisto, millä oikeudella sinä olisit itsellesi tehnyt hauskan hetken, kun minä tiedotoinna olisin nukkunut. Silläkö, että minä olen palvelija ja sinä isäntä, rikas keimailija? Minä toimitan sinut oikeuteen, että tulet näkemään, jos palvelija on ihminen tai ei?"

Hän lempeästi hymyillen sanoi:

"Kuules, Lousi, älä ole millä sikään. Minä maksan sinulle viisi dollaria enempi kulta kuin ennen."

Vaikka maksat viisikymmentä, niin en ole tässä enää päiväkään", pauhasin yhä.

"Lousi," sanoi hän, näyttäen pulloa, "ethän vain aijo puhua tästä kenellekään?"

"Vai en! Minäkö sinun koiruuttasi kaunistelisin? Olisinhan sitten raukka, kuten sinäkin!"

"Mutta, Lousi, malta nyt mie-

lesi vähän, sillä itsehan sen join" puhui hän yhä lempeästi.

"Niin joit, mutta se oli sinun onnesi yhä hyvin kuin minunkin, sillä jos minä olisin sen juonut, niin et enään olisi tämän hotellin isäntä, vaikka olenkin vaan palvelija", sanoin saaden jo vähän kiukkuani takaisin.

"Mutta Lousi", puhui hän yhä, "ethän puhu tästä nyt kenellekään mitään? pidetään me kahden se tietomamme, lupaathan olla vai?"

"En lupaakaan! Minä toimitan sinut parempiin käsiin jo tällä tunnilla ja minulla on myös vieraat miehet ja se myrkkypullo on yksi hyvä todistaja", pauhasin minä vihani taas kohoten.

Mutta hän oli viisas ja viekas ja minä lapsellinen ja ajattelematon maalaistytö, ja annoin hänelle anteeksi, kun hän otti taskustaan kauniin setelin, jonka numerot olivat niin suuret minun silmissäni. Hän sanoi:

"Rakas pikku Lousi, saat tämän jos olet vaiti ja vielä lisäksi viisi dollaria palkankorotusta."

Muistui mieleeni köyhä kotini ja vanhat vanhempani siellä Canadian synkässä sydänmaassa. Miten iloinen isä olisi, jos saisi minulta niin suuren lahjan. Ja kun mestari vielä vähän aikaa rukoili, niin otin setelin ja pidin suuni kiinni koko asiasta. Sitä olen monasti sitten katunut. En millään aikoonut jäädä enää hänelle työhön, mutta herra sanoi, että "sinä et voi mennä, sinulla täytyy olla kymmenen päivää ulossanomisen aikaa, mene sitten, vaan muista pitää suusi kiinni", lisäsi hän vihaisesti.

Seuraavan kymmenen päivän kulussa en kuullut yhtään kertaa, että "rakas pikku Lousi, saanko kysyä, ethän vain vihasitko?"

Ajatelkaapa, lukijani, mikä ja missä minä nyt olisin, jos hän olisi aikeysaan onnistunut ja ajatelkaa, mitä merkitsee tuo yksi heille hauska, nautintorikas hetki, mitä merkitsee se nuoren tytön sielulle ja ruumiille. Ne turmeltuvat ijäksi päiviksi, se ryöstää sen vähäisenkin onnen, mitä työläisnainen voi elämästä toivoa. Ja ajatelkaa tarkkaan, niin voitte monta vaaraa välttää. Ei nuo rikkaat herrat lähentele meitä meidän itsemme tähden, vaan sen yhden hauskan hetken tähden, jonka he tahtovat laittaa itselleen, sillä heidän ei tarvitse peljätä lakia, sillä heillä on rahaa.

L. S.

Köyhän pikku sisko

Kirj. Josephine Conger-Kaneko.

(Tässä numerossa alkava romaani, oikeammin sanoen kertomus, ei kaipaa enempi esittelyä kuin on seuraava tekijän alkulause. — Toim.)

Tekijän alkulause.

Neljä vuotta sitten lähetti Appeal to Reason allekirjoittaneen Chicagoon, tutkimaan n. s. tyttökauppaa siellä. Ne raportit, mitä lähetin Appealille silloin, ovat useat ehkä lukeneet. "Köyhän pikku sisko" on tulos niistä tutkimuksista, joita sitäpaitsi vahvistaa tutkimukset New Yorkissa ja muissa idän kaupungeissa, missä köyhälistön olosuhteita on tutkittu.

Vaikka kertomus ei olekaan tarkka selostus joistakin visseistä tapahtumista, edustaa se kuitenkin olosuhteita kokonaisuudessaan sellaisina kuin ne huomasi olevan, ja sisältää se vielä osan huomiooni tulleita tapahtumia, joita en enemminkin ole julkaissut. Kaikki tässä esitetyt tyypit ovat kuvattut todellisesta